NUM XXVIII.

w SOBOTĘ DNIA 12. LIPCA ROKU 1783

Z Wilna dnia 12. Lipca.

W przeſzły Poniedziałek to ieſt dnia 7. tego mieſiąca J. X. Jakub od Narodzenia Nayświętſzey Panny Trynitarz maiący lat wieku ſwego 76. od poświęcenia zaś ſwoiego na kapłaństwo zaczynaiący rok 51. powtórne odprawił prymicye w aſyſtencyi diſtingwowanych Prałatow.

Z Neapolu dnia 26. Maia.

Oſtatni Kuryer przybyły z *Kalabryi*, przywiozł ieſzcze ſmutną nowinę, że tam dnia 10. Maia znowu iedno z naygwałtownieyſzych przytrafiło ſię tręſienie ziemi, i poczyniło nowe ſzkody, których iednak okoliczności nie wiemy. Trzęſienie to poprzedzone było podziemnym hukiem, iaki po-

ſpolicie daie ſię ſłyſzeć przed wybuchaiącym Wulkanem *Wezuwiuſza*. Od tego dnia, ziemia ſię tam trzęſię zawſze pewnych czaſów, naybarziey około zachodu ſłońca.

Z Ratysbony dnia 30. Maia.

Józef - Franciſzek - Antoni z Xiążąt *d' Auesberg* Xiąże Biſkup *de Gürck*, Kanonik Kapitularny *Saltzburſki* &c: zoſtał dnia 19. tego Mieſiąca iednomyślnie obrany Xiążęciem Biſkupem *Paſſawſkim*.

Z Petersburga dnia 29. Maia.

Handel *Roſſyiſki*, znaczny bierze wzroſt na Morzu *Kaſpiiſkim*. Okręty *Aſtrakańſkie* żegluią aż do *Derbentu*, Miaſta barzo handlownego, leżącego w ſtronie *Północney Perſyi* w Prowincyi *Sirwańſkiey*. Okręty te naywięcey tam zawożą ſukna i innych towarów w ſamey *Roſſyi* wyrabianych. Roku przeſzłego wywieziono ztąd tam towarow za 12,954000 *Rublow*, a przywieziono za 6,580;000. *Rublow*.

Z Petersburga dnia 2. Czerw:

Xiąże *Repnin* Generał wyiechał dnia 9. przeſzłego Mieſiąca do woyſka. Poiedzie za nim nie zadługo i Generał *Soltykow*.

Xiąże *de Würtemberg*, nim w tęż podróż uda ſię, zwiedza teraz tym czaſem *Finlandyą*, i obeymuie rządy nad tą Prowincyą.

Dla dwóch Xiążąt panuiących nad *Georgią*, hołdowników *Tureckich*, Jmperatorowa Jeymć posłała niedawno po Koronie złotey i po berle dyamentami wyſadzanym; które prezenta powiozł Kuryer do Xiążęcia *Potemkina*, aby od niego były na mieyſce zaſłane.

Z Peter Waradynu dnia 5. Czerwca. W liczbie proiektow, które teraz układaią ſię do zaprowadzenia iak naylepſzego handlu po wſzyſtkich Pańſtwach Domu *Auſtryackiego*, nawet i w tych, które do tey ſzczęśliwości narodowey cale nie zdaią ſię być zdatne, nie naypośledniey ſzy ieſt ten, który ſię tycze wolney i proſtey kommunikacyi z kraiami *Tureckiemi* i z *Morzem-Czarnym* przez rzekę *Dunay*.

Już ten proiekt poczyna powoli w dziſieyſzych okolicznościach przychodzić do ſkutku; dwa albowiem Statki Kupieckie, naładowane koſztem kupcow *Wiedeńſkich*, przypłynowſzy *Dunaiem* aż do *Semlinu*, ſtaneły dnia 6. przeſzłego Mieſiąca naprzeciwko *Belgradu*. Kapitanowie tych ſtatków udali ſię zaraz do Baſzy tamecznego proſząc, aby z tem

ſtatkami mogli wolnie płynąć przez kraie *Ottomańſkie* aż do uścia tey rzeki: Baſza nie tylko na to wnet zezwolił i dać kazał paſzporty: ale nadto okazał im wſzelkie dowody przyiaźni i dobrego ſąſiedztwa tak dalece, że te dwa ſtatki, popłynęły dnia 8. barzo rano w dalſzą podróż do *Morza Czarnego*.

Jeden z tych ſtatków naznaczony ieſt do *Carogrodu*, drugi do nowego Miaſta *Roſſyiſkiego Cherſonu*; obydwa naładowane po większey części towarami cudzoziemſkiemi, a naywięcey winem *Węgierſkim*. Znayduie ſię na nich nie mało Officerów, mianowicie Kapitanowie *de Lauther* i *de Reding*, ieden Porucznik, dwóch Chorążych, Pan *de Raab* ſyn Konſyliarza tego imienia, i Pan *de Fabri*; ale ten oſtatni wyſiadſzy w *Belgradzie*, proſto poiechał do *Carogrodu*.

Z Paryża dnia 1. *Czerwca*.

Podróż Xiążęcia Hrabi *Artezyi*, naznaczona pewnie ieſt na Mieſiąc Lipiec. Xiążę ten przytomnym będzie pod czas rewii Reymentów tych Miaſt, przez które będzie przeieżdżał; apotym poiedzie do Xiążęcia *de Ligne* nie daleko *Bruxelli* mieſzkaiącego, a ztamtąd do Wód *Spaſkich*. Margraf *d' Haracourt* wykonał dnia 11. Maia przyſięgę Xiążęciu Jmci Hrabi *Prowancyi*, na urząd naypierwſzego Szambelana tego Xiążęcia.

Dnia wczorayſzego odebraliśmy wiadomość, że Okręt, *Xiąże de Kaunitz* nazwany, maiący na ſobie banderę Ceſarſką, i płynący z *Ameryki* z Wyſpy *St. Domingue* z bogatemi towarami, zginoł przy Wyſpach *Azorſkich*. Barzo mało ludzi wyratowało ſię z tego ſtatku, a było ieſzcze na nim 25. podróżnych, między któremi znaydowali ſię niektórzy Officerowie *Francuſcy*, a między temi dway maiący rangę Pułkownikowſką.

Z Leydy dnia 4. *Czerwca*.

Wtuteyſzey naſzey Gazecie *Francuſkiey* czytamy Artykuł naſtępuiący: Wyiazd Xiążęcia *Repnina* do Woyſka, za którym oraz poiadą Generał *de Soltykow* i Xiąże *de Würtemberg*, pokazuie ſię być pewnym znakiem bliſkiey woyny między *Roſſyą i Portą*. Wrzeczy ſamey Liſty *Paryſkie* z tegoż ſamego źrzódła odebrane, z którego pierwiey mieliśmy uczynioną nadzieię szczęśliwego pogodzenia ſię, upewniaią dziś, iż zerwanie pokoiu między temi dwóma Pań-

ſtwami ieſt nieuchronne. Nie ieſt równie rzecz pewna, czy Ceſarz do tey woyny przyłączy ſię; i nawet za rzecz prawdziwą głoſzą, że co do tego punktu, nie ieſt taka zgoda między Dworami *Wiedeńſkim* i *Petersburſkim*, iakby można rozumieć. Przynaymniey z wolnego przeyścia pozwolonego od Baſzy *Belgradzkiego* dwóm ſtatkom *Auſtryackim*, iako też z dobrego porządku utrzymywanego na Granicach *Tureckich* można ſłuſznie wnoſić, że *Porta Ottomańſka* uſiłuie, iak może, zoſtać w pokoiu z Dworem *Wiedeńſkim*. W reſzcie wiadomo ieſt z liſtów autentycznych *Wiedeńſkich*, że wyiazd za Ceſarzem Feld Marſzałków *de Laſcy* i *de Laudon* ku Granicom *Tureckim*, ieſt nowiną cale fałſzywą: gdyż ci dway Generałowie znayduią ſię teraz w ſwoich dobrach nie daleko *Wiednia*, i nie mogą teraz iuż iechać; bo ſam Ceſarz za 10. dni miał nazad powrócić.

Z Hamburga dnia 10. Czerw:

Różne nowiny, które tu odbieramy od granic *Tureckich*, *Polſkich*, i *Auſtryackich*, wſzyſtkie ſię w tym zgadzaią, że woyna przeciwko *Turkom* wybuchnie niechybnie w ciągu ieſzcze tego mieſiąca. Tym czaſem z drugiey ſtrony, nie można wątpić, żeby Dwór *Werſalſki* nie odprowadzał wſzelkiemi ſpoſobami Dworów *Wiedeńſkiego* i *Petersburſkiego*, od tey woyny. Rzecz bowiem ieſt oczywiſta, że i *Francya* wieleby utraciła przez rugowanie panowania *Tureckiego* z *Europy*, i cały w powſzechności handel nie małą ztąd ſzkodę ponioſłby. Dla tey przyczyny, i razem dla przeſzkodzenia, aby albo iedna z dwóch Potencyi *Auſtryackiey* i *Roſſyiſkiey*, albo obie razem znacznie ſię przez poniżenie *Turków* nie wzmocniły, ma, iak ſłychać, i ſama *Anglia* dopomagać w tym *Francyi*; a inne Państwa nadmorſkie nie będą patrzały ſpokoynym okiem, na niebeſpieczeńſtwo upadku ſwego handlu w ſtronach *Lewanckich*. Nim wſzakże iaki ſkutek, naſtąpi z tych robot *Francuſkich*, lub *Angielſkich*; Miniſterium *Francuſkie* przeſyła tym czaſem potaiemnie Offi erów ſwoich lądowych i morſkich do *Carogrodu*; a w *Paryżu* znowu ma ſię znaydować kilku *Turków*, przyſłanych od *Wielkiego Sultana*, końcem ſtarania ſię o iak naywięcey tych ſpoſobów, które przemyſł *Europeyſki* wynalazł dla wydoſkonalenia ſztuki woienney.

NUM XXVIII.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 12. LIPCA ROKU 1783

Z Londynu dnia 25. Maia.

Podług ostatnich Listów z *Ameryki* odebranych, Generał *Carleton* używał wszelkich sposobów do nakłonienia *Kongressu*, aby pierwiey ratyfikował Traktat Prowizyonalny z *W. Brytannią* zawarty, nimby Woyska *Angielskie* wyszły z Państwa *Trzynastu-Stanów-Ziednoczonych*: ale wszystkie te kroki były niepożyteczne; nawet *Kongres* nie chciał przyiąć Kommissarza, którego Generał *Carleton* w tey rzeczy do niego wysyłał, i ledwie dał się nakłonić do tego, że wysłał od siebie do *New Yorku* iednego pełnomocnego Deputata; z którym gdy nic dokazać nie mógł pomieniony nasz Generał *Carleton*, został naostatek przymuszony do wyprowadzenia z *Ameryki* woyska, przed ratyfikacyą traktatu. Tym końcem poczoł iuż czynić potrzebne rozporządzenia do wyprowadzenia woysk z *New-Yorku*, z Wyspy *Długiey*, z Wyspy *Stanów* &c. Napisał także do Amirała *Pigot* do *Indyi Zachodnich*, aby mu przysłał potrzebną liczbę statków do wyprowadzenia się; na koniec pisał i tu do *Ministerium*, prosząc o iak nayprędsze przysłanie statków przewozowych, dla zabrania z *Ameryki* woyska, całe tam iuż niepotrzebnego. Już *Ministerium* posłało do *New-Yorku* 6. takich statków na frakt tu wziętych; nie zadługo i więcey ieszcze ich poszle.

Z Londynu dnia 29. Maia.

Kompania nasza *Indyiska* podała do pism naszych publicznych Extrakt listów odebra-

nych dnia 10. teraznieyſzego Mieſiąca z *Bombay*, pod datami dnia 17. 18. i 24. Stycznia, przyſłanych lądem przez *Carogrod*. Rzecz tych liſtów ieſt naſtępuiąca.

Pułkownik *Humberſtone* pomaſzerował z ſwoią Dywizyą z *Kalikutu* dnia 2. Wrześnią; i podbiwſzy niektóre małe Fortece w ſwoim marſzu, przybył dnia 19. Października pod *Palacatherry*. Nazaiutrz, przymuſzony od nieprzyiaciela, cofnoł ſię nagle ku *Mungurzy Cottah*, iedney z tych fortec, ktore był podbił, o mil bliſko 8. od *Palacatherry*; i w tey ſwoiey ucieczce utracił bagaże i żywności. Maior *Hutchinſon* z ran umarł.

Dnia 29. Liſtopada, Gubernia *Bombayſka* odebrała liſt od Gubernatora Generalnego i od Rady *Bengalſkiey* z tym donieſieniem, iż poſłali 15. *Lakow-Rupiow* (około 197, 500. *Funtow Szterlingow*) do *Bombay* w Biletach dla ſamego Szefa i dla Rady w *Saracie*; gdzie w nadzieię tey ſummy, czyniono barzo wielkie przygotowania przeciwko kraiom *Hyder Alego*, na Brzegu *Malabarſkim* leżącym.

W tym Pułkownik *Humberſtone* do tak niebeſpiecznego ſtanu przyſzedł z ſwoią dywizyą, że Gubernia *Bombayſka* poſtanowiła poſłać do *Kalikutu* znaczne poſiłki, pod Komendą Generała *Matthews*. Woyſko to popłyneło więc z *Bombay* dnia 12. Grudnia, pod konwoiem iednego Okrętu woiennego, ſkładaiące ſię z 400 i więcey *Europeyczykow*, niżſzych Officerow i żołnierzy, i z 1, 500. *Sipayow*, do których w pewnym mieyſcu miały ſię ieſzcze przyłączyć trzy Bataliony. Pułkownik *Humberſtone* odebrawſzy wiadomość, że *Tippoo Saib* przymaſzerował z licznym woyſkiem do brzegu *północnego* kraiu *Colatoon*, i wielkie maiąc podeyrzenie, że to woyſko przeciwko niemu ieſt przyſłane; kazał dnia 12. Liſtopada wyſadzić Fortecę *Munguny Cottah*, a ſam z ſwoią dywizyą zamknoł ſię w Fortecy *Rangaree*,

Podeyrzenie to Pułkownika nie było fałſzywe: gdyż *Tippoo Saib* ukrywſzy ſwóy marſz, iak mógł naylepiey, rzucił ſię nagle do *Palacatherry* z prędkością do wiary nie podobną, i przybył tam dnia 17. tegoż Mieſiąca. Pułkownik *Humberſtone* w czas o tym dowiedziawſzy ſię, kazał wyſadzić Fortecę *Rangareę*; i przeſławſzy

przed sobą bagaże. Tam dnia 19. z rana pomaszerował ku *Panany*, dokąd nazaiutrz przybył bespiecznie, maiąc tylko iednego Officera i 6. żołnierzy ranionych, zostawszy pierwszego dnia marszu swego od nieprzyiaciela dogonionym, który miał pod ów czas 10,000. Jazdy i 8,000. Piechoty.

Pułkownik *Humberst one* przybywszy do *Panany*, zdał Komendę Pułkownikowi *M' Leod*, który właśnie tegoż czasu przybył z *Madras*, i wnet tam został obleżony od licznego i strasznego nieprzyiaciela. Położenie tam woyska *Angielskiego* dosyć mocne z układu kraiu i pożytków naturalnych, stało się ieszcze mocnieysze przez wystawione na ten koniec bateryę. Mało także i ztąd nieiaką pomoc, iż tam były dwa woienne Okręty *Angielskie*.

Po niepożytecznym przez kilka dni szturmowaniu od nieprzyiaciela, Pułkownik *M' Lcod* wprowadzony w omyłkę przez fałszywe raporty o liczbie nieprzyiacioł, wypadł dnia 25. Listop: (roku zeszłego) barzo rano do ich obozu; lecz tam nacieraiąc na pierwsze dywizye, i biorąc niektórych w niewolą, tak pewne powziół wiadomości o ich mocy i liczbie, iż daley nie idąc, nazadsię zaraz cofnoł.

Niezadługo potym nieprzyiaciel przypuścił mocny i porządny szturm do naszych szańców, maiący na czele Pana *Lally* (Officera *Francuskiego*) z iego *Europeyczykami*. Woysko to w tym attaku z wielką swoią szkodą zostało zwyciężone: dwieście ludzi, których nieprzyiaciel z sobą zabrać nie miał czasu, *Anglicy* pogrześć musieli. Jeden Officer *Francuski*, który miał Komendę nad iedną kolumną w czasie attaku, dostał się naszym w niewolą. *Tippoo Saib* w kilka dni potym przeprawił się nazad przez rzekę; i dnia 12. Grudnia zrana spiesznie pomaszerował do *Palacatcherey*.

Wkrótce po tym zwycięstwie Pułkownik *M' Leod* odebrał z Floty posiłek w 400. żołnierzach *Angielskich*; z którym gdy się złączą wszystkie woyska *Bombayskie*, Generał *Mathews* będzie miał pod swoią Komendą 1,500. *Europeyczykow* i 6 Batalionów *Sipayów*. Tenże Generał *Mathews* dowiedziawszy się w *Goi*, że Dywizya na *Południu* zostaiąca (to iest, woysko Pułkownika *M' Leod*) nie była w niebe-

ſpieczeńſtwie; poſtanowił wyſadzić ſwoie woyſko w *Mirgee-River* o 5. mil na północ *Onory*: wziół zaraz iednę Fortecę nazwaną *Ragamundry* przy uyściu rzeki: i iakby prędko ammunicye wyładował na ląd, miał zaraz maſzerować ku nayznacznieyſzey tam fortecy *Mirgee* o 4. mile leżącey; i dla pewnieyſzey roboty, wyſłał zaraz część ſtatków do *Panany*, po ſprowadzenie ztamtąd części woyſka, zoſtawuiąc tam tylko tyle, ile potrzeba było dla beſpieczeńſtwa dzierżaw *południowych*.

Jednakże zamiaſt attakowania Fortecy *Mirgee*, Generał naſz podſtąpił pod *Onorę*, i wziół ią ſzturmem dnia 5. Styc: (roku tego). Na 1,200. ludzi zabrał tam w niewolą, i około 300. liczył zabitych i ranionych. Strata *Anglikow* przy oblężeniu i przypuſzczaniu ſzturmu, barzo była niewielka, oprócz tylko śmierci Porucznika Karola *Stewart*, który przeſtrzelony kulą dnia 28. Grudnia, nazaiutrz umarł.

Za odebraniem rozkazów od Generała *Mathews* i za przybyciem ſtatkow; Pułkownik *M' Leod* wybrał ſię do *Panany* z tylą woyſka, ile ſtatki mogły go zabrać, to ieſt, z *Europeyczykami* i z drugim Batalionem *Sipayow*. Oſiny i iedynaſty Bataliony z ſłoniami, były zoſtawione, ale miały wnet płynąć za niemi, iakby tylko poſtarano ſię dla nich o przewozy, pod konwoiem iednego Okrętu od 74. armat. Jedna z dwóch Fregat, które odprowadzały pierwſzy konwóy do *Onory*, przypłyneła do *Bombay* dnia 16. Stycznia.

Reſzta potym.

Z Wiednia dnia 31. Maia.

Dnia dziſieyſzego przed godziną 10 zrana, Arcy-Xiąże Jmć *Maxymilian* powrócił z podroży ſwoiey do tuteyſzey Stolicy.

Z Wiednia dnia 3. Czerw:

Dowiaduiemy ſię z *Kroacyi*, że Ceſarz Jmć zwiedza tameczne Miaſta. Dnia 10. Maia był w *Petrynie* w *Jejenowaczu*, zkąd nazaiutrz w dalſzą podróż wyiechał. Oſtatnie Liſty z Ziemi *Siedmiogrodzkiey* odebrane donoſzą, iż przy odieździe ztamtąd poczty, Ceſarz Jmć był w *Hermanſtadt*, zkąd wybierał ſię do *Braſſau*.

Przy końcu przeſzłego Mieſiąca ſpaliło ſię w *Grosköſtein* 84. domoſtw; a w początkach teraznieyſzego, 58. chałup we wſi *Neuſiedel*.